

7. Az állami ösztöndíjas és az önköltséges finanszírozási formákról

7. 1. Az állam által támogatott tanulmányok

Az állam által támogatott tanulmányokon mind a korábbi rendszerű államilag támogatott, mind a 2012 szeptembere óta létező magyar állami (rész)ösztöndíjas finanszírozási formát kell érteni.

A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény (*A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény*) értelmében egy személy – a főszabály szerint – összesen **12 féléven át** folytathat tanulmányokat a felsőoktatásban (felsőoktatási szakképzésben, alapképzésben és mesterképzésben) magyar állami (rész)ösztöndíjas képzésben. Ez az úgynevezett **támogatási idő**. Ha a hallgató kimerítette a rendelkezésére álló támogatási időt, csak önköltséges képzési formában tanulhat tovább.

A főszabálytól több esetben **lehet eltérés**, például

- **osztatlan képzés** esetén, ha a képzési idő meghaladja a 10 félévet, a támogatási idő legfeljebb 14 félév (például általánosorvos-képzésben **14 félév**);
- egy **fogyatékossgal élő** hallgató támogatási idejét a felsőoktatási intézmény **legfeljebb 4 félévvel megnövelheti**;
- egy **doktori képzésben** részt vevő hallgató támogatási ideje **legfeljebb 8 félév** lehet, és nem számít bele a főszabály szerinti 12 félévbe.

A támogatási időbe akkor is beleszámít a megkezdett és aktívan folyó félév, ha azt a hallgató nem fejezi be. A támogatási idő számításakor azonban **nem kell figyelembe venni** többek között

- a megkezdett félévet, ha azt betegség, szülés vagy a hallgatónak fel nem róható más ok miatt nem sikerült befejezni, és a hallgató indoklással ellátott, erre vonatkozó kérelmét a felsőoktatási intézmény elfogadta;
- azt a félévet, amelyet a hallgató a Nemzeti Közszolgálati Egyetem képzésében közszolgálati ösztöndíjas hallgatóként, valamint önköltség fizetésére nem kötelezett, hivatásos, szerződéses vagy tisztjelölti jogviszonyban álló hallgatóként teljesített.

A rendelkezésre álló **támogatási idő igénybevételét nem zárja ki a felsőoktatásban szerzett fokozat és szakképzettség** megléte, de értelemszerűen csak a **támogatási idő fennmaradó részének erejéig** lehet további állami ösztöndíjas tanulmányokat folytatni másik szakon.

Ha valaki párhuzamosan több képzést folytat, félévente minden képzésén elhasznál egy-egy félévet a támogatási idejéből.

Figyelem! Egy adott oklevél megszerzéséhez rendelkezésre álló támogatási idő legfeljebb két félévvel lehet hosszabb, mint az adott képzés képzési ideje. (Például ha egy hallgató 6 féléves képzési idejű alapképzésben vesz részt, akkor ténylegesen 8 féléven keresztül folytathatja tanulmányait állami ösztöndíjasként, a 9. félévtől már kizárólag önköltséges formában tanulhat az adott képzésen. Ugyanazon a szakon a korábban már felhasznált támogatási idő is beleszámít a képzési idő + 2 félév számításába, azaz ha a hallgató például a 7 féléves gépészmérnöki alapképzési szakon már felhasznált 4 félévet, tanulmányait félbehagyja, majd újra felveszik erre a szakra, akkor legfeljebb 3 + 2 félévig lehet még állami ösztöndíjas.)

Figyelem! Azok, akik a jelentkezéskor vagy azt megelőzően folytatnak/folytattak a felsőoktatásban tanulmányokat, a még felhasználható támogatási idejükről – ügyfélkapus azonosítás és az oktatási azonosítójuk megadását követően – tájékozódhatnak a www.magyarorszag.hu portálon. E portálon található a hallgatói tájékoztató a támogatási idő számításának részleteiről.

Megjegyezzük, hogy a támogatási idő számításakor mind a 2012 előtt indult államilag támogatott finanszírozási formájú fél éveket, mind a magyar állami (rész)ösztöndíjas finanszírozási formájú fél éveket figyelembe kell venni.

7. 2. Állami ösztöndíjasként folytatható tanulmányok állampolgárság alapján

Magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésre magyar állampolgárok és az alábbiakban felsorolt nem magyar állampolgárok vehetők fel.

A nemzeti felsőoktatási törvény 39. § (1) bekezdése alapján állami ösztöndíjas képzésben a következőket illeti meg a tanulmányok folytatásának joga:

1. a külön törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyeket (vagyis az Európai Gazdasági Térséghez tartozó országok állampolgárait, valamint családtagjaikat);
2. az 1. pont hatálya alá nem tartozó, Magyarország területén élő hontalant, menekültet, oltalmazottat, menedékest, befogadottat, bevándoroltat, letelepedettet;
3. nemzetközi megállapodás alapján a magyar állampolgárokkal azonos elbírálás alá eső külföldit;
4. azoknak az országoknak az állampolgárait, amelyekben a magyar állampolgár a viszonyosság elve alapján igénybe veheti az adott állam felsőoktatási szolgáltatásait;
5. a szomszédos államokban élő magyarokról szóló törvény (a továbbiakban: kedvezménytörvény) hatálya alá tartozó, de magyar állampolgársággal vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával nem rendelkező személyt;
6. a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott – magát magyar nemzetiségűnek valló – harmadik országbeli állampolgárt, feltéve hogy nem áll a kedvezménytörvény hatálya alatt, és magyar állampolgársággal sem rendelkezik;
7. a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás és tartózkodás céljából kiállított engedéllyel (EU Kék Kártyával) rendelkező harmadik országbeli állampolgárt;
8. az összevont engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárokat.

A fentebb felsorolt státuszokat a megfelelő okirat másolatával **igazolni kell**. Az igazolás módjáról részletesen olvashat [A benyújtandó dokumentumokról](#) című fejezetben. A fentiekből következően kizárólag önköltséges képzésre vehetők fel azok a külföldi állampolgárok, akiknek a státusza az 1–8. pontban nincs felsorolva, illetve azok a jelentkezők, akik olyan képzésre jelentkeznek, amelyet kizárólag önköltséges formában hirdettek meg.

Az állampolgárságra vonatkozó nyilatkozatokat az Oktatási Hivatal kizárólag a felsőoktatási felvételi eljárás során és csak azzal kapcsolatban kezeli, használja fel.

Figyelem! A szerb és ukrán állampolgárságú határon túli magyar jelentkezők – amennyiben állami ösztöndíjjal támogatott képzésre jelentkeznek, és a felsőoktatási felvételi jelentkezés során büntetőjogi felelősségük tudatában határon túli magyarnak vallják magukat – a nemzeti felsőoktatási törvény szerint állami ösztöndíjas képzésre nyerhetnek felvételt az adott képzés állami ösztöndíjas finanszírozási formájú ponthatárának elérése esetén. Ők pályázhatnak az emberi erőforrások minisztere által adható ösztöndíjra is.

7. 3. A finanszírozási formák közötti átsorolás

A nemzeti felsőoktatásról szóló *2011. évi CCIV. törvény* értelmében a jelentkező **magyar állami (rész)ösztöndíjas** vagy **önköltséges** finanszírozási formájú képzésre nyer felvételt, azonban ez senki számára **nem jelent végleges és változtathatatlan finanszírozási kategóriát** a tanulmányai során.

Átsorolás magyar állami ösztöndíjas képzési formáról önköltséges képzési formára

Ha a magyar állami ösztöndíjjal támogatott hallgató nem felel meg az alábbi feltételeknek, a felsőoktatási intézmény tanév végén köteles átsorolni önköltséges képzésre:

- az utolsó két (aktív) félévének átlagában nem szerzett legalább 18 kreditet;
- nem érte el az intézmény szervezeti és működési szabályzatában – a Kormány rendeletében meghatározottak szerint – megállapított tanulmányi átlagot;
- az állami ösztöndíjjal támogatott képzés feltételeinek vállalásáról szóló nyilatkozatát visszavonja;
- kimerítette a rendelkezésre álló támogatási időt.

Ezeket a feltételeket a tanulmányaikat a 2016/2017-es tanév első félévében megkezdő hallgatókra, majd azt követően felmenő rendszerben kell alkalmazni.

Természetesen ellenkező irányú átsorolásra is van lehetőség a felsőoktatási intézmény az **állami ösztöndíjjal támogatott megüresedett helyekre** – az önköltséges hallgatók ilyen irányú kérelme esetén – **a legjobb teljesítményt elérő, azonos szakon tanuló önköltséges hallgatókat a tanulmányi teljesítményük alapján rangsorolva átsorolja.**

A felsőoktatási intézmény minden év július 31. napjáig, **tanévenként egyszer** köteles dönteni az átsorolásról.

Azok a hallgatók, akiket az átsorolás nem érint, ugyanabban a finanszírozási formában folytatják tanulmányaikat a következő tanévben, mint az azt megelőzőben.

7. 4. Tudnivalók a magyar állami ösztöndíjas finanszírozású képzés feltételeiről

Az állami ösztöndíjas hallgató kötelezettségei

A magyar állami ösztöndíjas hallgató köteles

- az adott képzésen legfeljebb a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő másfélszeresén belül megszerezni az oklevelet (ügynevezett **oklevélszerzési kötelezettség**), **ÉS**
- az oklevél megszerzését követő húsz éven belül az általa magyar állami ösztöndíjjal folytatott tanulmányok idejével megegyező időtartamban hazai munkaviszonyt fenntartani (ügynevezett hazai **munkaviszony-fenntartási kötelezettség**), TOVÁBBÁ
- visszafizetni az igénybe vett magyar állami ösztöndíj összegének 50%-át, ha nem szerez oklevelet a fent leírt határidőn belül, ILLETVE
- visszafizetni az igénybe vett magyar állami ösztöndíj teljes összegének a hazai munkaviszonyban eltöltött napok számának arányában csökkentett összegét, ha az oklevél megszerzését követő húsz éven belül nem tart fenn hazai munkaviszonyt a magyar állami ösztöndíjas tanulmányaival megegyező időtartamban. Lásd Nftv. 48/A-48/S §-ok.

Az oklevélszerzési kötelezettség

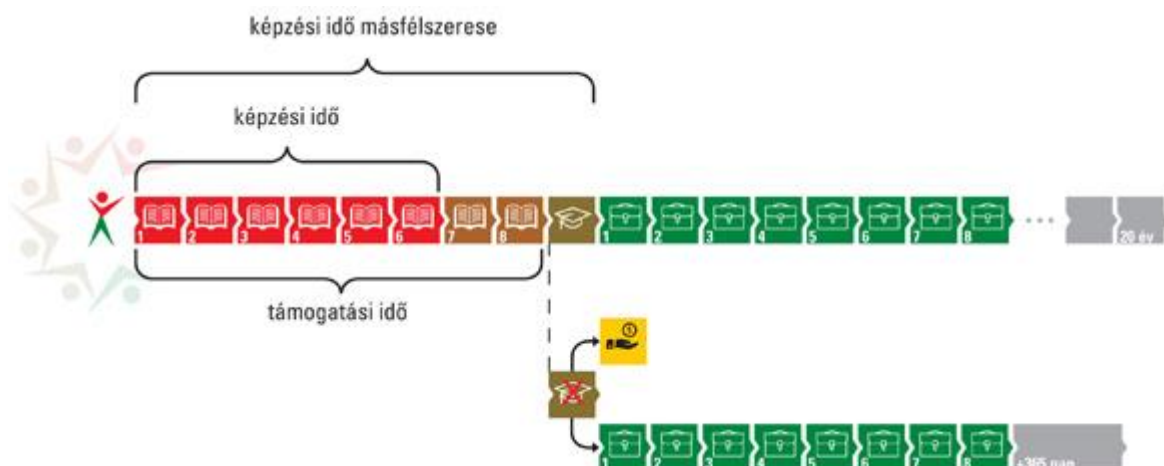
Az állami ösztöndíjas hallgatónak az adott szak képzési és kimeneti követelményében meghatározott képzési idő másfélszeresén belül **kiállított oklevéllel** kell rendelkeznie, vagyis ehhez egy 6 féléves képzési idejű szak esetében legfeljebb 9 félév áll rendelkezésére.

Az oklevélszerzési határidő számítására vonatkozó fontosabb tudnivalók:

- A képzési idő szakonként eltérő, jogszabályban meghatározott objektív szám, amely az [Egyetemek, főiskolák](#) menüpontban szereplő meghirdetésekből, valamint a [Szakleírások](#) menüpontban is megtalálható. Amennyiben ennek másfélszerese tört szám, felfelé kell kerekíteni.
- A rendelkezésre álló időt a tanulmányok szüneteltetése – a szünetelő félévek számával – automatikusan kitolja, azonban az önköltséges finanszírozású félévek beleszámítanak!
- Az oklevélszerzési határidő – a hallgató Oktatási Hivatalhoz benyújtott kérelmére, legfeljebb két alkalommal, összesen legfeljebb két év időtartamra – felfüggeszthető, vagyis a határidő a felfüggesztett félévek számával kitolódik. Felfüggesztés jelenleg csak két jogcímen – külföldi felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányokra vagy nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzése érdekében felnőttképzésben folytatott tanulmányokra való tekintettel – adható. Az oklevélszerzési határidő meghosszabbítására a határidő lejártát megelőzően van mód.
- Átvétel, képzésváltás, átsorolás és felvétellel való szakváltás esetén a korábban igénybe vett ösztöndíjas félévek összeadódnak, ilyenkor az új képzés elkezdése előtt érdemes tájékozódni!

Figyelem! Az adott képzésben igénybe vehető állami ösztöndíjas félévek száma (képzési idő + 2 félév) és az oklevélszerzési kötelezettség határideje nem biztos, hogy egybeesik!

Ha a határidőn belül nem szerzi meg az oklevelet, a hallgató köteles visszafizetni az addig igénybe vett magyar állami ösztöndíj összegének 50%-át. A jogszabály azt is lehetővé teszi, hogy – az igénybe vett féléveket félévente 150 napként figyelembe véve – hazai munkaviszonyt tartson fenn a félévek számát 365 nappal meghaladó időszakban, és ezzel törlessze a visszafizetendő összeget. *Példa:* a hallgató az oklevelet az előírt 9 félév helyett 10 félév alatt szerzi meg, amelyből 8 félévben volt magyar állami ösztöndíjas. Ha képzésének költsége 200 000 Ft/félév volt, a 8 magyar állami ösztöndíjas félév költségének felére, vagyis 8 x 200 000 Ft felére, azaz 800 000 Ft-ra keletkezik visszatérítési kötelezettsége, de vállalhatja, hogy 8 félév x 150 nap = 1200 + 365 nap alatt inkább hazai munkaviszonyt tart fenn 1200 napnyi ideig.

Ha megszűnik az állami ösztöndíjas hallgatói jogviszony, a magyar állami ösztöndíj további sorsa szempontjából a következő esetek lehetségesek:

- Ha a megszűnéstől számított egy éven belül felvételi eljárással másik hallgatói jogviszony jön létre, az ösztöndíj folytatódik, függetlenül attól, hogy az új képzés milyen finanszírozási formájú. Ebben az esetben az oklevélszerzési határidő szempontjából az újabb szak képzési ideje lesz irányadó, és a kötelezettségekbe beleszámítanak a korábbi ösztöndíjas félévek.
- Ha a megszűnéstől számított egy éven belül nem létesül felvételi alapján újabb jogviszony, az igénybe vett ösztöndíj összegének 50%-ára visszafizetési kötelezettség keletkezik, ami a fentebb leírtak alapján ledolgozható. Kivétel ez alól, ha osztott képzésben (alap-, mester-, felsőoktatási szakképzés) legfeljebb egy félévig, osztatlan mesterképzésben (például általános orvos) legfeljebb két félévig vett igénybe a hallgató állami ösztöndíjat, ilyenkor ténylegesen nem kell visszafizetni az ösztöndíjat.

A munkaviszony-fenntartási kötelezettség

A sikeres oklevélszerzést követően az Oktatási Hivatal nyomon követi a munkaviszony-fenntartás alakulását. A nyomon követéshez szükséges adatokat – főszabályként – az állami társszervektől (például adóhatóság), elektronikusan kapja meg a Hivatal. Az Oktatási Hivatal évente tájékoztatást küld arról, hogy a munkavállalási szakaszban lévő hallgatóval kapcsolatban – az előző évre vonatkozóan – mennyi munkaviszonyt regisztrált, 20 év elteltével pedig összesítést készít, és ha szükséges, rendelkezik a fennmaradó, az inflációval növelt összeg visszafizetéséről.

Mentesülés az állami ösztöndíjas kötelezettségek, illetve szankciók alól

Néhány (jogszabályban meghatározott) esetben a hallgató – kérelemre, részben vagy egészben – mentesülhet a kötelezettségek, illetve a szankciók alól. Ilyenkor a mentesülés következtében – az Oktatási Hivatal határozata alapján – megszűnik az állami ösztöndíjas kötelezettség.

- Az *oklevélszerzési kötelezettség* alól három gyermek születése, tartós betegség, baleset, szülés vagy más, önhibán kívüli, váratlan ok miatt kérhető mentesítés.
- A *munkaviszony-fenntartási kötelezettség* alól megváltozott munkaképességre való tekintettel, tartós betegség, baleset, szülés, két vagy több gyermek nevelése vagy más, önhibán kívüli, váratlan ok miatt lehet mentesülni.
- A *visszatérítési kötelezettség* alól a következő indokok alapján kérhető mentesítés: három gyermek születése, megváltozott munkaképesség, tartós betegség, baleset, szülés, két vagy több gyermek nevelése vagy más, önhibán kívüli, váratlan ok.

Az állami ösztöndíjas képzés feltételeiről bővebb információ az [Oktatási Hivatal honlapján](#) található.